

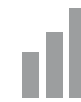
RAPORT

10 LAT

DYŻURNET.PL

NASK

dyżurnet pl

10 LAT TWORZYMY BEZPIECZNY INTERNET

Spis treści

- 7** KIM JESTEŚMY?
- 15** PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ DYŻURNET.PL
- 21** ZMIENIAJĄCE SIĘ ZJAWISKA INTERNETOWE
 - Publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dziecka
 - Prawo polskie wobec zwalczania rozpowszechniania materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci
 - Materiały wytworzone przez niepełnoletnich użytkowników
- 29** DZIAŁANIA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA W INTERNECIE
- 34** PODSUMOWANIE

dyżurnet pl

10 LAT TWORZYMY BEZPIECZNY INTERNET

NASK od wielu lat promuje rozważne i bezpieczne korzystanie z Internetu, prowadząc kampanie edukacyjne oraz reagując na nielegalne i niepożądane treści dostępne w sieci. To najważniejsze zadania działającego w ramach instytutu zespołu Dyżurnet.pl, który w tym roku obchodzi właśnie swoje dziesięciolecie.

Internauci zgłaszają do zespołu treści obraźliwe, poniżające lub szokujące dla odbiorcy, a także treści nielegalne – przede wszystkim dokumentujące seksualne wykorzystanie dzieci. Głównym zdaniem Zespołu jest podjęcie natychmiastowej interwencji wobec materiałów prezentujących zachowania o podłożu pedofilskim w Internecie. Wszystkie czynności podejmowane przez Zespół wobec tego rodzaju materiałów, prowadzone są w poczuciu świadomości, że ich publikacja w Internecie jest następstwem rzeczywistej krzywdy wyrządzonej dziecku. Szkodliwość treści prezentujących seksualne wykorzystanie nieletniego w sieci jest tym większa, że oprócz ich gorszącego charakteru, stale pogłębia traumę skrzywdzonego. Dlatego też ważna jest wieloaspektowa pomoc ofierze: przeciwdziałanie produkcji, dystrybucji, a następnie publikacji w sieci nielegalnych materiałów, gdzie uzyskują publiczny i ponadczasowy charakter. Równocześnie, w celu identyfikacji i pociągnięcia do odpowiedzialności osób winnych powstania i upowszechniania materiałów, zgłoszenia kierowane są do współpracujących z zespołem organów ścigania lub bliźniaczych do Dyżurnet.pl zespołów na całym świecie zrzeszonych w Stowarzyszeniu INHOPE. Warto zaznaczyć, że bardzo ważną rolę w procesie walki z nielegalnymi czy szkodliwymi treściami w sieci pełnią internauci, którzy coraz częściej reagują na treści potencjalnie szkodliwe lub sprzeczne z prawem. Wzrost wrażliwości odbiorców Internetu, jak również ich stale rosnąca wiedza o bezpieczeństwie w sieci, w sposób bezpośredni przekłada się na skuteczność działań Zespołu.

Przeciwdziałanie szkodliwym zjawiskom w sieci zobowiązuje również do podejmowania działań profilaktycznych w celu podnoszenia poziomu świadomości internautów na temat zagrożeń oraz promocji bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z Internetu. Dlatego NASK prowadzi kampanie edukacyjne skierowane do różnych grup odbiorców, w tym dzieci, pedagogów i rodziców, mające zwiększyć wiedzę dotyczącą niebezpieczeństw obecnych w sieci. Instytut prowadzi również specjalistyczne projekty szkoleniowe dla funkcjonariuszy organów ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości, prezentujące nowoczesne narzędzia oraz metody skutecznej walki z cyberprzestępczością.

Ten jubileuszowy raport prezentuje 10 lat działania zespołu Dyżurnet.pl, jego początki i rozwój w zmieniającym się środowisku internetowym. Wypowiedzi Rzecznika Praw Dziecka, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Minister Spraw Wewnętrznych, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz Komendanta Głównego Policji stanowią komentarz do dotychczasowej pracy Zespołu, podkreślając unikalną rolę zespołu w budowaniu bezpiecznej cyberprzestrzeni.

W niniejszej publikacji przeczytają Państwo o działaniach, które podejmuje NASK na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w internecie. Sukces realizowanych przez nas przedsięwzięć zawdzięczamy krajowej i międzynarodowej współpracy, a przede wszystkim zwykłym internautom. Dziękujemy Państwu za 10 lat wspólnych działań!

dr Michał Chrzanowski

Dyrektor NASK

Jubileusz 10-lecia działalności Dyżurnet.pl – punktu kontaktowego dla zgłaszających przypadki pojawiania się w internecie treści nielegalnych i zagrażających najmłodszym użytkownikom – to czas na podziękowania za dotychczasowe osiągnięcia, ale też refleksję nad dalszym rozwojem sieci. Nad korzyściami, ale też zagrożeniami, jakie niesie. W tej sytuacji działanie na rzecz bezpiecznego internetu musi być traktowane priorytetowo.

Od 10 lat tę misję z sukcesem realizuje w ramach Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej

zespół ekspertów Dyżurnet.pl. Biorąc pod uwagę szeroki zakres działań, obejmujący nie tylko interwencje, ale również prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej, która uczy bezpiecznego korzystania z sieci, utworzenie Dyżurnet.pl należy uznać za jedną z najcenniejszych inicjatyw ostatniej dekady.

Internet może być miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla najmłodszych. Potrzebny jest tylko solidarny wysiłek nas wszystkich – użytkowników Internetu. Nie bądźmy obojętni. Reagujmy.

prof. Lena Kolarska-Bobińska

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KIM JESTEŚMY?

Dyżurnet.pl to jedyny działający w Polsce zespół, który przyjmuje zgłoszenia przypadków występowania w internecie treści zabronionych prawem, takich jak materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dzieci, czy treści o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym.

Zespół Dyżurnet.pl działa w strukturze Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej.

NASK jest instytutem badawczym realizującym działalność naukową; prowadzi krajowy rejestr domen oraz dostarcza zaawansowane usługi teleinformatyczne i telekomunikacyjne. Był pierwszym w Polsce operatorem internetu. Od samego początku działalności jednym z priorytetów jest bezpieczeństwo sieci i jej użytkowników. Od 1995 roku w ramach NASK działa zespół CERT Polska, zajmujący się reagowaniem na incydenty związane z bezpie-

czeństwem komputerowym. Przyjmując informacje o naruszeniach bezpieczeństwa teleinformatycznego coraz częściej pracownicy CERT spotykali się ze zgłaszaniem treści, związanych z działaniem przeciwko bezpieczeństwu dzieci i młodzieży. W odpowiedzi na te zagrożenia w 2005 roku, NASK powołał specjalny zespół hotline – Dyżurnet.pl, który wszedł w skład Polskiego Centrum Safer Internet. Safer Internet jest wieloletnim programem Komisji Europejskiej, który ma na celu podnoszenie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, m.in. poprzez podejmowanie interwencji w przypadku zagrożeń on-line.

Naszym marzeniem był świat bez granic, oparty na powszechnym i szybkim wzajemnym porozumieniu. Pierwszym krokiem do jego realizacji stał się przełom w 1989 roku i stopniowa integracja z krajami demokratycznymi, która doprowadziła nas do członkostwa w Unii Europejskiej i układu Schengen. Drugim – włączenie Polski w 1991 roku w światowy system Internetu, dokonane dzięki specjalistom z Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej.

Dziś wiemy, że jeden i drugi proces otworzyły przed nami ogromne możliwości, jakich nie mieliśmy nigdy w historii. Ale wiemy też, że wraz z nimi pojawiły się wyzwania i zagrożenia o nieznanej przedtem skali. Nieskrępowana i nieograniczona geograficznie komunikacja jest narzędziem, które w rękach ludzi nieuczciwych staje się szczególnie groźne – zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, nie zawsze zdolnych do krytycznej oceny odbieranych komunikatów. Nie trzeba było długo czekać, byśmy mogli się o tym przekonać.

Internetowe rozprzestrzenianie się treści szkodliwych, nawołujących do nienawiści, promujących treści o charakterze pornograficznym lub nakłaniających do groźnych zachowań – to dziś, niestety, zjawisko coraz bardziej zauważalne. Świadczy o tym monitoring, jaki instytut badawczy NASK, krajowy pionier w zakresie rejestracji domen internetowych oraz bezpieczeństwa w sieci prowadzi poprzez swój punkt kontaktowy Dyżurnet.pl. Notowana przez Dyżurnet.pl, stale zwiększająca się liczba zgłoszeń treści niezgodnych z obowiązującym w Polsce prawem i z dobrym obyczajem wskazu-

je na skalę wyzwań w walce z internetowymi nadużyciami, zwłaszcza wobec najmłodszych użytkowników. Ale to również dobry sygnał. Większa liczba zgłoszeń świadczy także o wyższej wrażliwości społecznej na to wysoce niepożądane zjawisko. Polacy coraz bardziej czują współodpowiedzialni za treści, które przenikają do publicznej wiadomości za sprawą Internetu. Widać w tym ogromną zasługę zespołu ekspertów Dyżurnet.pl, który od lat prowadzi swoją misję w zakresie przyjmowania zgłoszeń, ale także działalność edukacyjną, ekspercką i informacyjną.

Raport NASK o działalności i celach Dyżurnet.pl pozwala wnikliwie ocenić zarówno dotychczasowe osiągnięcia w tej trudnej materii, jak i zdobyte w ciągu minionych 10 lat ogromne doświadczenie. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, jako resort w szczególności odpowiedzialny za stan bezpieczeństwa obywateli, zdecydowanie wspiera misję Dyżurnet.pl, czego najlepszym przykładem jest ścisła współpraca prowadzona z Policją, którą chcemy systematycznie rozwijać.

Życzę kierownictwu, pracownikom i ekspertom instytutu badawczego NASK oraz działającego w nim już od 10 lat punktu kontaktowego Dyżurnet.pl jeszcze wyższej skuteczności w zwalczaniu w Internecie zgubnych treści i zjawisk, w propagowaniu pozytywnych wzorców zachowań w sieci oraz w prowadzeniu działalności edukacyjnej wśród użytkowników.

Teresa Piotrowska

Minister Spraw Wewnętrznych

W ciągu 10 lat eksperci Dyżurnet.pl przyjęli blisko 45 tysięcy zgłoszeń, przesłanych przez internautów i dotyczących publikacji potencjalnie nielegalnych i szkodliwych treści. Aż dwie trzecie z nich dotyczyło materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci. Liczba zgłoszeń z roku na rok systematycznie wzrastała, jednak za przełomowy możemy uznać rok 2014, gdy zwiększyła się ona o kilkadziesiąt procent względem poprzednich lat.

Dla systemu wartości nie ma rozróżnienia na świat realny i wirtualny: jeśli jesteś na co dzień uczciwy, to w sieci zachowasz się dokładnie tak samo.

Serdecznie dziękuję zespołowi Dyżurnet.pl. Państwa zaangażowanie i pasja przywracają wiarę w to, że cyberprzestrzeń niesie ze sobą znakomite możliwości, pod warunkiem, że nie zgadzamy się na zło i potrafimy mu zapobiegać. Wspólnie.

Urszula Augustyn

Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej
Pełnomocnik Rządu
do spraw bezpieczeństwa w szkołach

Działamy na rzecz bezpiecznego internetu.
Reagujemy na nielegalne i szkodliwe treści internetowe skierowane przeciwko bezpieczeństwu dzieci i młodzieży.
Popularyzujemy bezpieczne korzystanie z internetu.

Zespół Dyżurnet.pl podejmuje interwencje wobec:

- **materiałów znajdujących się na serwerach zlokalizowanych na terenie Polski** – informacja o materiałach potencjalnie nielegalnych i prezentujących seksualne wykorzystanie osób małoletnich jest przekazywana do Komendy Głównej Policji;
- **materiałów znajdujących się na serwerach zlokalizowanych poza Polską** – informacja o materiałach potencjalnie nielegalnych i prezentujących seksualne wykorzystanie osób małoletnich jest przekazywana do innego zespołu reagującego (hotline) zrzeszonego w INHOPE. Podejmuje on czynności zgodnie z lokalnym prawem i przekazuje informację do policji z którą współpracuje;
- **materiałów znajdujących się na serwerach zlokalizowanych poza Polską oraz poza krajami działania INHOPE** – informacja o materiałach potencjalnie nielegalnych i prezentujących seksualne wykorzystanie osób małoletnich jest przekazywana do Komendy Głównej Policji.

Reagowanie na materiały przedstawiające seksualne wykorzystanie małoletnich jest możliwe dzięki ścisłej współpracy zespołów reagujących z różnych krajów, które są zrzeszone w stowarzyszeniu INHOPE (Międzynarodowe Stowarzyszenie Internetowych Zespołów Reagujących). Zespół Dyżurnet.pl, od samego początku swojej działalności, tj. 2005, roku jest członkiem Stowarzyszenia. INHOPE liczył wówczas 22 członków, obecnie zrzesza ponad 50 zespołów z całego świata. Od 2010 roku działa również Fundacja INHOPE, wspierająca powstanie zespołów reagujących w krajach rozwijających się.

W kwietniu 2012 roku Zuzanna Polak z NASK została wybrana do Zarządu Stowarzyszenia INHOPE.

W lipcu 2013 roku zespół Dyżurnet.pl pomyślnie przeszedł audyt INHOPE i otrzymał certyfikat jakości *Quality Assurance Programme*.

Dyżurnet.pl aktywnie działa w europejskiej i międzynarodowej rodzinie INHOPE, zrzeszającej zespoły hotline, gdzie współpraca między wieloma podmiotami znaczy więcej niż tylko słowo, stanowi raczej siłę napędową i na co dzień przejawia się w działaniu szybszym, lepszym i silniejszym – razem.

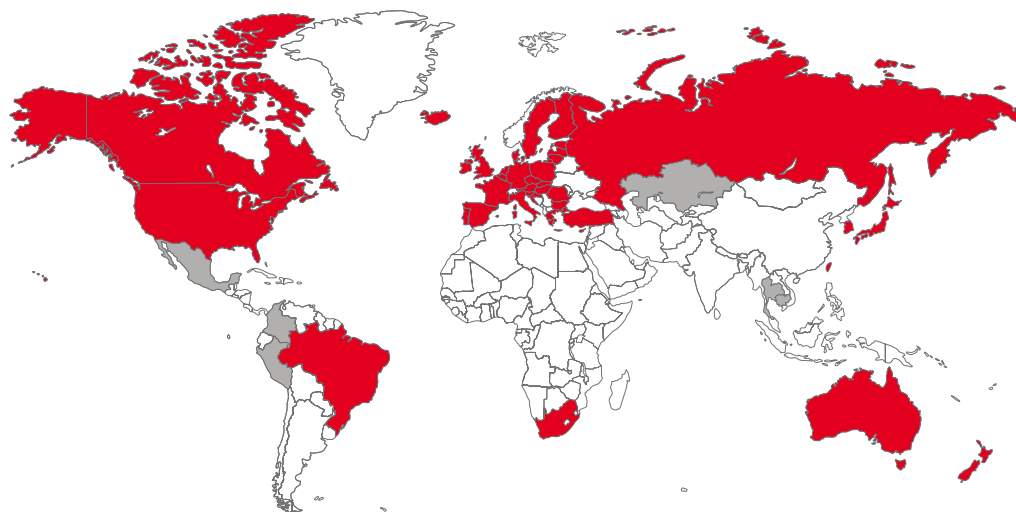
W lipcu 2013 roku Dyżurnet.pl był jednym z pierwszych zespołów zrzeszonych w INHOPE, który wziął udział w pilotażowym projekcie „Quality

Assurance” i pozytywnie przeszedł weryfikację jakości stosowanych procedur.

W czerwcu 2014 roku Warszawa została wybrana na gospodarza spotkania członków INHOPE, podkreślając raz jeszcze wieloletni i rzetelny wkład zespołu Dyżurnet.pl do naszej sieci.

Amela Efendic

Prezydent INHOPE

Rys. 1 ■ INHOPE Association ■ INHOPE Foundation

Zespół Dyżurnet.pl, od samego początku swojego istnienia, wchodzi w skład **Polskiego Centrum Safer Internet**, które tworzą NASK i Fundacja Dzieci Niczyje. Centrum od 2005 roku realizuje projekt Komisji Europejskiej *Safer Internet*. Obecnie Centrum prowadzi swoje działania w kolejnym programie *Connecting Europe Facility*, którego koordynatorem jest NASK.

Safer Internet to największy i najbardziej prestiżowy program europejski promujący bezpieczne korzystanie z internetu wśród dzieci i młodzieży, podejmujący walkę z nielegalnymi treściami w sieci oraz niosący pomoc w przypadkach zagrożeń związanych z korzystaniem z nowych mediów. Działania, które z sukcesem podejmowaliśmy w latach 2005-2014 jako Centrum, od stycznia 2015 r. realizujemy w ramach nowego programu Komisji Europejskiej – Connecting Europe Facility. Przez ostatnie 10 lat mieliśmy okazję obserwować dynamiczny rozwój sieci i fascynację młodych ludzi tym medium. Dziś wiemy, że istotne w kształtowaniu wśród dzieci właściwych postaw i reakcji wobec sieciowych zagrożeń jest podążanie nie tylko za internetem, który nieustannie się zmienia, ale także za wirtualnymi nawykami i zainteresowaniami najmłodszych użytkowników.

Julia Gursztyn

Koordynatorka Polskiego Centrum
Programu Safer Internet
NASK

Działania Polskiego Centrum Safer Internet są wspierane przez Komitet Konsultacyjny – przedstawiciele ministerstw, instytucji rządowych, organów ścigania, środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele biznesu.

Proszę przyjąć moje najserdeczniejsze gratulacje z okazji jubileuszu 10-lecia Zespołu Dyżurnet.pl. Dzięki skutecznej pracy Państwa specjalistów polskie dzieci są lepiej chronione przed niebezpieczeństwami czyhającymi na nie w Internecie.

Globalna sieć to wspaniałe narzędzie poznawania świata i przekazywania danych; pozwala nie wychodząc z domu odwiedzić dowolne miejsce na świecie, porozmawiać z przyjaciółmi na innych kontynentach, pogłębiać wiedzę czy rozwijać pasje. Cyberprzestrzeń bywa też ogromnie niebezpieczna, szczególnie dla najmłodszych: nieustannie pojawiają się osoby, które próbują wykorzystać młody wiek użytkowników i ich nieświadomość, czego dowodzą liczne sprawy, trafiające do Państwa i Biura Rzecznika Praw Dziecka.

To bardzo ważne, że użytkownicy Internetu w Polsce mogą liczyć na interwencję specjalistów z Dyżurnet.pl i zgłaszać im napotykaną w sieci naruszenia prawa. Sprzyja to tworzeniu bezpiecznej,

wirtualnej sieci, ale także eliminacji z Internetu materiałów groźnych czy szkodliwych.

Lawinowy wzrost zgłoszeń o naruszeniu prawa w Internecie dowodzi, jak ważna i potrzebna jest praca Państwa Zespołu – jedynego takiego w Polsce, a nawiązana przez Państwa współpraca także na arenie międzynarodowej znakomicie zwiększa skuteczność podejmowanych działań.

Raz jeszcze proszę przyjąć moje gratulacje i serdeczne podziękowania za dotychczasową doskonałą współpracę w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony praw dzieci. Wyrażam przekonanie, że ogromne doświadczenie, skuteczność i determinacja całego Państwa Zespołu przyczynią się do dalszych sukcesów na polu walki z nielegalnymi i szkodliwymi treściami w Internecie.

dr Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

”

**PODSTAWOWA
DZIAŁALNOŚĆ DYŻURNET.PL**

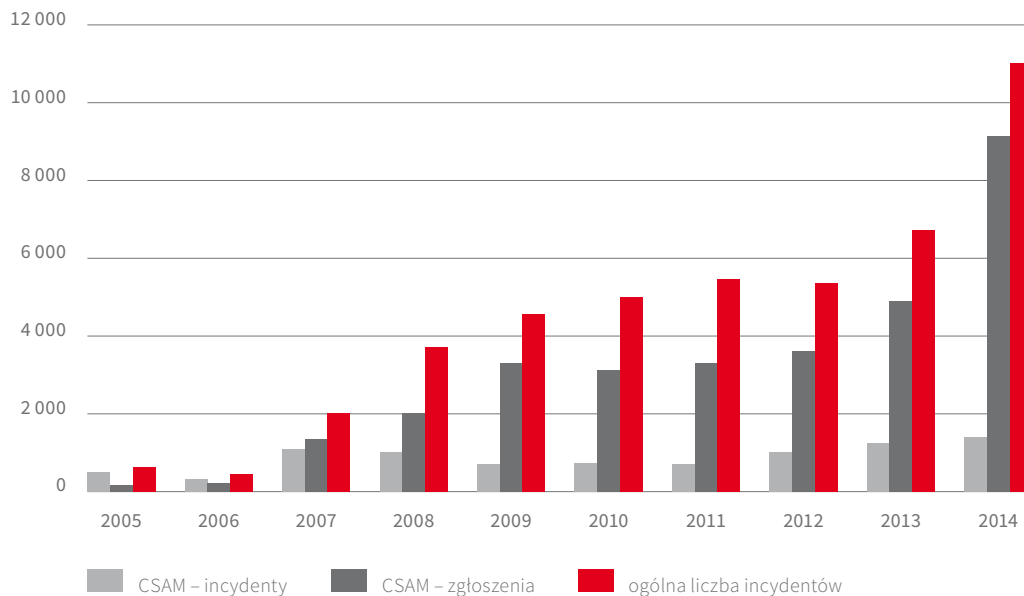
Dyzurnet.pl przyjmuje i analizuje zgłoszenia od użytkowników internetu oraz instytucji i organizacji społecznych. Wszystkie zgłoszenia są traktowane anonimowo i żadne informacje o zgłaszającym nie są przekazywane innym instytucjom. W przypadku gdy użytkownik pozostawi adres mailowy, Zespół przekazuje informacje o dalszych krokach postępowania lub prosi o dodatkowe szczegóły, jeśli zgłoszenie nie jest kompletne.

Od początku działalności najczęściej wykorzystywanym narzędziem do zgłaszania potencjalnie nielegalnych treści jest **formularz znajdujący się na stronie www.dyzurnet.pl**. Istnieje również możliwość złożenia zgłoszenia na adres mailowy **dyzurnet@dyzurnet.pl**, pod numerem

infolinii 0 801 615 005 lub za pośrednictwem uruchomionej w ostatnich latach aplikacji na urządzenia mobilne.

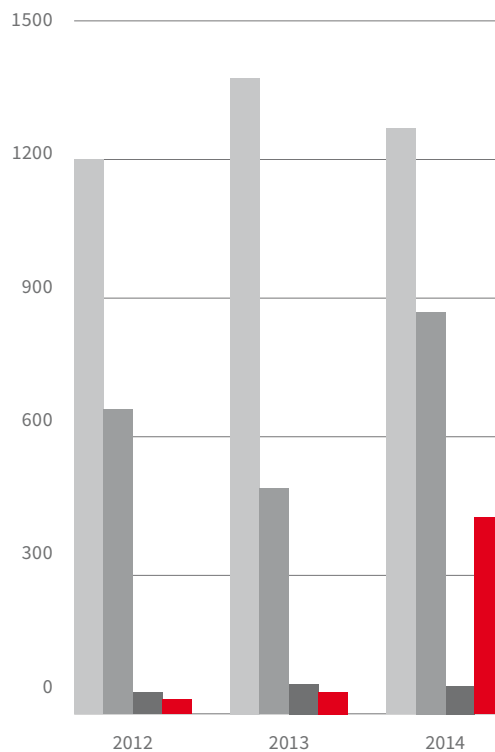
W ciągu 10 lat działalności Dyzurnet.pl, liczba otrzymywanych zgłoszeń nieustannie wzrasta. W pierwszych latach istnienia Zespołu było to ok. 40 zgłoszeń miesięcznie, w 2008 roku miesięcznie wpływało 300 zgłoszeń, obecnie jest to ponad 1000 zgłoszeń miesięcznie. Szczegółowa analiza zgłoszeń wykonywana przez Zespół jest podyktowana troską o dziecko, które może być ofiarą przemocy, seksualnego i psychicznego wykorzystania. Pracownicy Dyzurnet.pl wiedzą, że każdy materiał przedstawiający dziecko w seksualnym kontekście, ma swoje źródło w realnej krzywdzie dziecka.

Rys. 2
Zgłoszenia i incydenty CSAM
na tle ogólnej liczby zgłoszeń
w latach 2005-2014.

W latach 2005-2014 Dyżurnet.pl przeanalizował blisko 45 tys. zgłoszeń. Mimo wzrostu ogólnej liczby incydentów (szczególnie w roku 2014 – wzrost o 65% w stosunku do roku poprzedniego), liczba potwierdzonych w trakcie analizy przypadków – **materiałów przedstawiające seksualne wykorzystanie małoletnich czyli Child Sexual Abuse Materials (CSAM)** – pozostaje na względnie stałym poziomie. Należy zaznaczyć, że podejście do nielegalnych materiałów przedstawiających seksualne wykorzystanie osób małoletnich uległo zmianie w ciągu ostatnich lat. Obecnie działania zmierzają nie tylko do usunięcia nielegalnych treści, prowadzona jest również analiza pod kątem zidentyfikowania ofiary. Zespół Dyżurnet.pl brał udział w pilotażowym programie Komisji Europejskiej BIK NET, którego celem było m.in. stworzenie narzędzia dla międzynarodowych organów ścigania, które automatycznie porównuje zgłoszone materiały przedstawiające seksualne wykorzystanie dzieci z już zweryfikowanymi i zanalizowanymi.

Podstawowymi działaniami jakie prowadzi zespół Dyżurnet.pl są: przyjmowanie zgłoszeń od użytkowników internetu, ich wstępna analiza i jak najszybsze przekazanie informacji o treściach nielegalnych lub szkodliwych do odpowiednich podmiotów.

Rys. 3

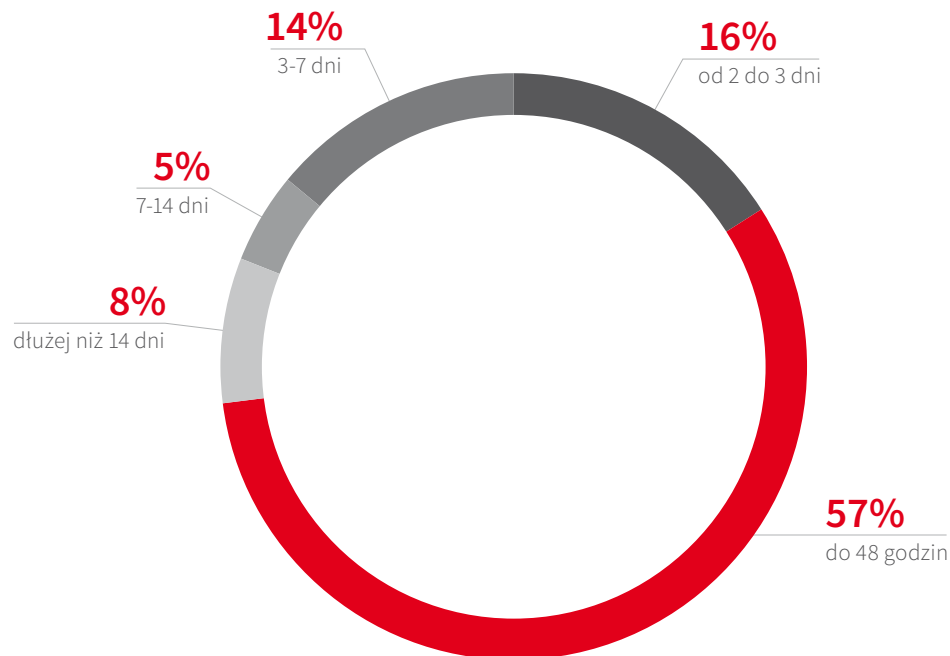
Działania zespołu Dyżurnet.pl podjęte wobec nielegalnych i szkodliwych treści w latach 2012-2014.

- zgłoszone Policji
- przekazane innemu podmiotowi
- zgłoszone administratorowi / właścicielowi serwisu
- zgłoszone do odpowiedniego zespołu INHOPE

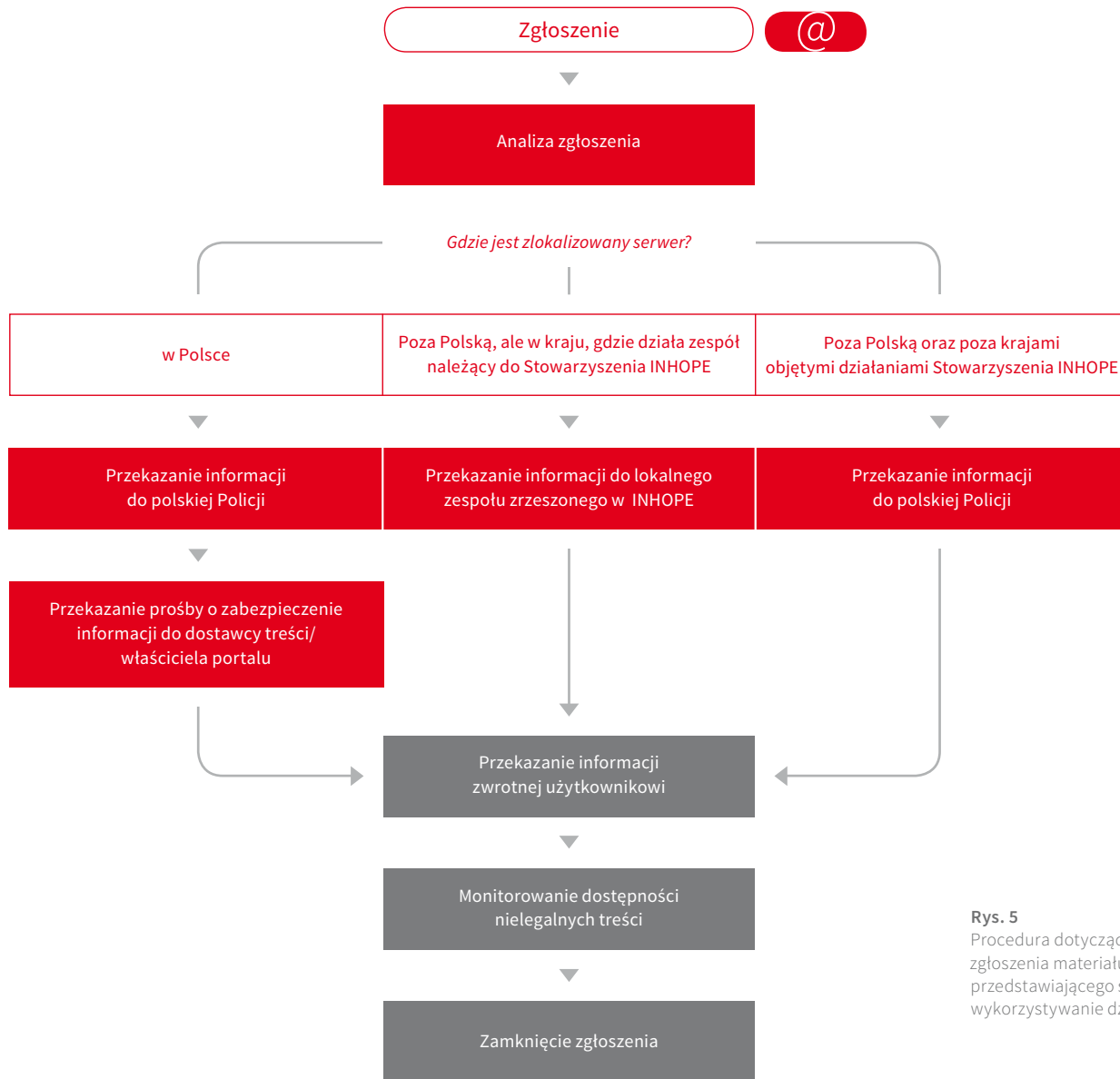
Materiały zawierające nielegalne treści znajdują się głównie na serwerach zlokalizowanych poza granicami Polski, dlatego podstawową reakcją Dyżurnet.pl jest zgłoszenie incydentu do odpowiedniego zespołu zrzeszonego w INHOPE. W przypadku treści zlokalizowanych na polskich serwerach lub poza zasięgiem INHOPE, zgłoszenie przesyłane jest do Komendy Głównej Policji. W przypadku treści szkodliwych, ale nie nielegalnych, Dyżurnet.pl kontaktuje się z administratorami serwisów z prośbą, zależnie od przypadku, o ich usunięcie, moderację, przeniesienie do innej kategorii lub założenie ostrzeżenia.

Dyżurnet.pl od 2011 roku monitoruje czas dostępności materiałów przedstawiające seksualne wykorzystanie małoletnich, od momentu podjęcia działań przez Zespół, do czasu zablokowania lub usunięcia treści. W ciągu kolejnych lat odnotowano w tym zakresie wyraźny wzrost skuteczności. Proporcja materiałów niedostępnych w ciągu 48 godzin od chwili reakcji Zespołu wynosiła: w 2011r. – 42%, w 2012 – 48%, w 2013 – 69%, w 2014 – 64%.

Treści które wciąż były dostępne po upływie 14 dni było: w 2011r. – 10%, w 2012r. – 14%, w 2013r. – 5%, w 2014r. – 6%.

Rys. 4
Czas dostępności CSAM
po zgłoszeniu do Dyżurnet.pl
w latach 2011-2014.

Rys. 5
 Procedura dotycząca zgłoszenia materiału przedstawiającego seksualne wykorzystywanie dziecka.

Informacja o treściach nielegalnych prezentujących seksualne wykorzystanie małoletnich jest przekazywana do Komendy Głównej Policji.

Wyrażam poparcie działań podejmowanych przez Polskie Centrum Projektu Safer Internet, a przede wszystkim hotline Dyżurnet.pl. Zespół Dyżurnet.pl pełni ważną rolę dla społeczeństwa – miejsca do którego można przekazać informacje o treściach, które niepokoją każdego internautę. Komenda Główna Policji od wielu lat włącza się w inicjatywy podejmowane przez Polskie Centrum Safer Internet takie jak konferencje, szkolenia skierowane do przedstawicieli organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości czy sektora edukacyjnego. Bliżko współpracujemy z NASK na rzecz bezpieczeństwa internautów, a szczególnie tych najmłodszych, którzy powinni korzystać z bezpiecznego Internetu. Jesteśmy też zaangażowani w prace Komitetu Konsultacyjnego, który na bieżąco śledzi rezultaty projektu. Jestem przekonany, że istotny wpływ na podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie stanowi współpraca pomiędzy Wydziałem do Walki z Cyberprzestępczością Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji a zespołem Dyżurnet.pl, która dotyczy przyjmowania informacji o naruszeniach polskiego prawa w sieci Internet, przede wszystkim informacji związanych z treściami przedstawiającymi seksualne wykorzystanie małoletnich, rasistowskimi lub ksenofobicznymi.

nadinsp. Krzysztof Gajewski

Komendant Główny Policji

ZMIENIAJĄCE SIĘ ZJAWISKA INTERNETOWE

Publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dziecka

Prawo polskie wobec zwalczania rozpowszechniania materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci

Materiały wytworzone przez niepełnoletnich użytkowników

Na początku sieć internetowa była wykorzystywana głównie przez naukowców, teraz jest miejscem spotkań starszych i młodszych użytkowników. Jest wykorzystywany nie tylko w celach naukowych, ale także jako źródło rozrywki. Rozwój technologiczny, wzrost liczby użytkowników oraz zmiana ich potrzeb, spowodowały pojawianie się i rozwój nowych usług sieciowych. Rozwój internetu pozwolił na wymianę nieograniczonej liczby materiałów między osobami, które mogą pozostać anonimowe. Przez to sieć jest wykorzystywana przez grupy przestępcze, które na szeroką skalę, zaczęły produkować i dystrybuować **materiały przedstawiające seksualne wykorzystanie osób małoletnich**. Do tego celu wykorzystywane są najbardziej popularne usługi sieciowe – na początku były to listy dyskusyjne, później strony www, obecnie coraz częściej są to serwisy społecznościowe oraz serwisy hostujące pliki.

Dynamika rozwoju internetu wciąż stawia nowe wyzwania przed użytkownikami, administratorami serwisów oraz zespołami reagującymi. Nowopowstałe usługi, portale czy serwisy przyczyniają się do rozwijania wcześniej zaobserwowanych nadużyć, bądź tworzenia ich nowych form. Regulacje prawne nie zawsze przystają do wirtualnej rzeczywistości. Dlatego tak ważna jest reakcja samego środowiska internetowego oraz wypracowanie rozwiązań służących zmniejszeniu skali szkodliwego zjawiska lub całkowitego jego eliminacji. Niektóre z nadużyć są charakterystyczne dla konkretnego serwisu bądź usługi, dlatego ogromne znaczenie ma dobre i kompletne opracowanie polityki bezpieczeństwa.

Serwisy hostingowe

W skali globalnej można zauważyć odchodzenie od prezentacji CSAM na stronach internetowych. Materiały prezentujące seksualne wykorzystywanie dzieci coraz częściej są przenoszone do sieci P2P oraz do serwisów hostujących pliki – w tym tzw. *cloud hosting*. W ostatnim czasie jesteśmy świadkami dynamicznego rozwoju serwisów hostingowych, które często umożliwiają anonimowe umieszczanie

plików dowolnego formatu na dedykowanym serwerze, a następnie ich pobieranie (bezpłatne lub za opłatą) przez innych użytkowników sieci. Ten sposób przekazywania informacji szybko zdobywa popularność wśród osób poszukujących nielegalnych materiałów. Tworzone są specjalne fora i strony internetowe, które zawierają tylko i wyłącznie linki do tego typu plików. Chociaż treści publikowane w takich serwisach są stosunkowo szybko usuwane przez usługodawców, wystarczy kilka godzin, aby zostały udostępnione setkom zainteresowanych.

Serwisy społecznościowe

Wśród osób o skłonnościach pedofilskich daje się również zaobserwować wzrost popularności serwisów społecznościowych, na których zamieszczają różnego rodzaju treści, zarówno dostępne publicznie jak i wyłącznie dla kręgu znajomych. Niektóre ze zgłaszanych do zespołu Dyżurnet.pl profili zawierały po kilkudziesięciu filmów z nielegalnymi materia-

łami, o różnym czasie trwania – nawet do kilkudziesięciu minut. Mimo że materiały usuwane były przez moderatorów serwisu nawet w ciągu kilku godzin po ich zgłoszeniu, zastanawiała względnie duża liczba kolejnych kont, na których tego typu treści były umieszczane. Sytuacja ta pokazuje, jak istotne jest jak najszybsze opracowanie i wprowadzenie właściwych procedur, a także odpowiedniego oprogramowania uniemożliwiającego zamieszczanie materiałów rozpoznanych wcześniej jako nielegalne.

Publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dziecka

Określenie „pornografia dziecięca” jest mocno zakorzenione w świadomości społecznej, chociaż w przepisach polskiego prawa mówi się o „**treściach pornograficznych z udziałem małoletniego**”. „Małoletni” w tym kontekście oznacza osobę poniżej 18 roku życia. Prawodawstwo nie definiuje natomiast terminu „treści pornograficznej”. Adekwatny przepis Kodeksu Karnego, czyli artykuł 202, zabrania przechowywania, posiadania, rozpowszechniania i publicznego prezentowania treści pornograficznych z udziałem małoletniego oraz treści pornograficznych przedstawiającej wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej.

Specjaliści zajmujący się przeciwdziałaniem rozpowszechniania treści pornograficznych wytworzonych z udziałem dzieci – w tym zespół Dyżurnet.pl – zwracają uwagę na zbyt wąskie znaczenie terminu „pornografia dziecięca”. **CSAM** – *Child Sexual Abuse Materials* – to termin określający materiały przedstawiające seksualne wykorzystanie dziecka. Jest on bardziej adekwatny niż termin „pornografia dziecięca”, ponieważ kładzie nacisk na fakt wykorzystania dziecka w świecie realnym. Pornografia z udziałem osób dorosłych w większości krajów jest legalna, podlega takim samym regulacjom jak inna działalność biznesowa. Natomiast produkcja materiałów pornograficznych z udziałem małolet-

nich **nie jest i nie może być akceptowana** w żadnym aspekcie. Zamieszczenie w internecie CSAM może być tylko jednym z etapów przestępczego działania – począwszy od uwiedzenia dziecka, wykorzystania seksualnego i udokumentowania tego aktu, a następnie udostępniania i rozpowszechniania materiału. O ile wykorzystanie seksualne dziecka może być sprawą utrzymywaną w tajemnicy, to upublicznienie dowodu przestępstwa naraża ofiarę na dodatkowy, bardzo poważny stres. Specjaliści zwracają uwagę, że wtórna wiktyimizacja odbywająca się poprzez dystrybucję CSAM może mieć bardzo poważne skutki dla ofiary, dlatego tak ważne jest skuteczne eliminowanie tego typu materiałów z internetu. **Skupienie się na ofierze wykorzystania seksualnego zmienia również perspektywę**

zespołów reagujących oraz organów ścigania wobec samych treści internetowych. Priorytetem pozostaje nadal jak najszybsze usunięcie ich z sieci, ale coraz istotniejsze stają się kroki mające na celu identyfikację ofiary i udzielenie jej pomocy. Rozwijane są różne narzędzia techniczne wspomagające ten proces – mechanizmy identyfikowania i wyszukiwania rozpoznanych wcześniej zdjęć przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci. Algorytmy programów umożliwiają identyfikację zdjęcia nawet po modyfikacji i edycji fotografii, pozwalają również na wyszukiwanie innych zdjęć pochodzących z tej samej serii – dzięki czemu możliwe jest zgromadzenie większej liczby danych analizowanych przez organy ścigania.

Prawo polskie wobec zwalczania rozpowszechniania materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci

Przez 10 lat swojej działalności eksperci Dyżurnet.pl zwracali uwagę na potrzebę kolejnych nowelizacji prawa zwalczającego rozpowszechnianie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci, aby dostosować je do zmieniającej się rzeczywistości. Kolejne nowelizacje ujednolicają przepisy prawa krajowego z dyrektywami Komisji Europejskiej.

Nowelizacja polskiego prawa z 2008 roku wprowadziła przepisy umożliwiające skuteczniejsze zwalczanie treści pornograficzne przedstawiające **wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego** uczestniczącego w czynności seksualnej.

Przepis ten jest odpowiedzią na problem **materiałów wykorzystujących wizerunek dziecka**, będący efektem np. animacji komputerowej. W wyniku ciągłego udoskonalania grafiki komputerowej, stworzona „wirtualna” postać dziecka może niezwykle dokładnie przypominać realną osobę.

Nowelizacja prawa obowiązująca od 2010 roku, zabrania utrwalania **wizerunku nagiej osoby** lub **osoby w trakcie czynności seksualnej** stosując w tym celu przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp oraz rozpowszechniania wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody. Takie nagranie, wykonane za pomocą urządzenia mobilnego, np. smartfona, może zostać wykorzystane w celu np. ośmieszenia rówieśnika (tzw. cyberprzemoc), rozpowszechnienia w internecie lub stać się przedmiotem szantażu.

Ponadto nowelizacja wprowadziła penalizację *child grooming*, czyli uwodzenia dzieci przez internet. Już sam fakt nakłaniania dziecka do spotkania (na wszelkiego rodzaju forach internetowych, czatach, przy pomocy komunikatorów internetowych) w celu wykorzystania seksualnego, produkcji materiałów o charakterze pornograficznym jest obecnie karany. Przepis zapobiega przestępstwom wobec dziecka, do których mogłoby dojść w wyniku kontaktu z przestępcą w świecie realnym. Przepis odnosi się do dzieci poniżej 15 r.ż.

Kolejną istotną z punktu widzenia zespołu Dyżurnet.pl zmianą było wprowadzenie art. 200b kk, który zabrania **publicznego propagowania zachowań o charakterze pedofilskim**.

W 2014 r. weszła w życie kolejna nowelizacja kodeksu karnego, która miała na celu ujednoczenie prawa krajowego z przepisami unijnymi dotyczącego **wieku małoletniego** – do tej pory istniało rozróżnienie na małoletniego poniżej lat 18 i małoletniego poniżej lat 15. Przed nowelizacją dozwolone było utrwalanie, sprowadzanie, przechowywanie i posiadanie treści pornograficznych z małoletnim powyżej lat 15, o ile nie miało to na celu rozpowszechniania lub publicznego prezentowania takiego materiału. W obecnym stanie prawnym **karalne jest utrwalanie, przechowywanie, posiadanie oraz uzyskiwanie dostępu do treści pornograficznych z udziałem małoletniego** rozumianego jako każda osoba poniżej lat 18 (art.202 kk).

Materiały wytworzone przez niepełnoletnich użytkowników

Specjaliści zajmujący się bezpieczeństwem dzieci i młodzieży na całym świecie zauważyli, że coraz częściej treści atrakcyjne dla osób o pedofilskich skłonnościach są wytwarzane samodzielnie przez osoby niepełnoletnie. W odróżnieniu od materiałów, które przedawniają seksualne wykorzystanie dziecka przez osoby dorosłe, coraz częściej mamy do czynienia z materiałami erotycznymi i pornograficznymi wytworzonymi przez same nastolatki. Materiały te mogą również powstać podczas procesu uwodzenia osoby niepełnoletniej, w wyniku namawiania do podjęcia czynności seksualnych. Aby bliżej zbadać to zjawisko, w roku 2014 eksperci Dyżurnet.pl realizowali ogólnopolskie badanie „*Nastolatki wobec Internetu*”. Zostało ono przeprowadzone przez Wyższą Szkołę Nauk Społecznych Pedagogium na zlecenie NASK oraz Rzecznika Praw Dziecka. Szczególnie istotne było zbadanie zjawiska sekstingu, czyli przesyłania przez gimnazja-

listów swoich samodzielnie wykonanych intymnych zdjęć lub filmów. Wyniki badania potwierdziły, że jedna czwarta gimnazjalistów otrzymała intymne zdjęcia, a niecałe 6 procent przyznało, że zdarzyło się im wysłać swoje intymne zdjęcia osobie poznanej w internecie.

Wynik 2 procent osób przyznających się do rozebrania się lub prezentowania zachowań seksualnych podczas wideorozmów pokrywa się z wynikiem badania, które eksperci NASK przeprowadzili wraz z NK Research we wrześniu 2013 r. na blisko tysiącosobowej próbie użytkowników serwisu nk.pl w wieku 13-16 lat. Ze względu na intymny charakter pytania zakładać można, że rzeczywisty odsetek takich zachowań jest wyższy i zbliżony jest do 8 procent (tyle osób przyznaje, że zna osobę, która rozbiera się lub prezentuje zachowania seksualne na wideoczatach).

DZIAŁANIA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA W INTERNECIE

Liczba przeszkolonych

Zespół Dyżurnet.pl od początku swego istnienia popularyzuje bezpieczne korzystanie z internetu. Ekspert angażują się w organizację inicjatyw, których **celem jest zwiększanie społecznej świadomości na temat zagrożeń**, jakie niesie ze sobą korzystanie z najnowszych technik komunikacji. Wśród podejmowanych działań priorytetem jest popularyzacja i edukacja zarówno dzieci, jak i osób dorosłych w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu.

Specjaliści Dyżurnet.pl testowali narzędzia kontroli rodzicielskiej dostępne na polskim rynku i skierowane do polskiego użytkownika. W pierwszym polskim badaniu (2007r.) przetestowano **skuteczność programów filtrujących**, w kolejnych latach sprawdzano także skuteczność filtrów w przeglądarkach, wyszukiwarkach oraz systemach operacyjnych.

Ekspert z Dyżurnet.pl przygotowali **badanie** przeprowadzone z NK Research **dotyczące sekstingu**. Badanie zjawiska zostało pogłębione w ogólnopolskim badaniu **„Nastolatki wobec Internetu”** zrealizowanego przez Wyższą Szkołę Nauk Społecznych „Pedagogium” na zlecenie NASK i Rzecznika Praw Dziecka.

W celu ukazania aktualnych problemów NASK z wieloma partnerami przeprowadził wiele **kampanii społecznych**, w tym najważniejsze: „Nie przykładam ręki do krzywdzenia dzieci” (2007r.) oraz „Nie akceptuję, nie łączę się, nie wchodzę” (2009r.), które miały na celu podniesienie świadomości o dostępności szkodliwych i nielegalnych materiałów w internecie oraz możliwości zgłoszenia informacji o treściach nielegalnych i szkodliwych do zespołu Dyżurnet.pl. Akcje przyniosły zwiększenie rozpoznawalności Zespołu oraz co za tym idzie wzrost liczby zgłoszeń.

Dla dzisiejszych dzieci i nastolatków internet jest codziennością. Wiedzą, że to świat pełen możliwości, ale niestety nie zawsze zdają sobie sprawę z czyhających tam zagrożeń. Dlatego tak ważna jest edukacja, poszerzanie wiedzy na temat niebezpieczeństw z którym możemy zetknąć się w sieci. Odpowiedzią na te wyzwania było powstanie w 2010 roku Akademii NASK w której skład wchodzi Zespół Dyżurnet.pl. Nasze działania kierujemy zarówno do najmłodszych użytkowników, do dzieci i młodzieży, ale także do ich rodziców i wychowawców. Organizujemy szkolenia, seminaria konferencje oraz kampanie informacyjne, a także tworzymy materiały edukacyjne wykorzystywane chętnie przez nauczycieli w polskich szkołach. W prowadzonych działaniach Akademia NASK korzysta z bogatych doświadczeń i wiedzy ekspertów Zespołu Dyżurnet.pl.

dr Agnieszka Wrońska

Kierownik Działu Akademia NASK

Specjaliści z zespołu prowadzą również działania edukacyjne i współtworzą narzędzia edukacyjno-popularyzatorskie w projektach:

Safer Internet

Projekt, którego celem jest zwiększanie społecznej świadomości na temat zagrożeń internetowych oraz związanych z korzystaniem z nowych technologii. W ramach projektu podejmowana są działania podnoszące świadomość o zagrożeniach jak również bezpośrednia pomoc w sytuacji gdy jest zagrożone dziecko w internecie (telefon zaufania 800 100 100) i interwencje wobec treści nielegalnych i szkodliwych (Dyżurnet.pl). W ramach projektu cyklicznie podejmowane są inicjatywy:

- **Dzień Bezpiecznego Internetu** jest obchodzony w lutym każdego roku z inicjatywy Komisji Europejskiej od 2004 roku w ponad 100 krajach na świecie. Ma na celu inicjowanie i propagowanie działań na rzecz bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych. W Polsce organizatorem obchodów jest Polskie Centrum Projektu Safer Internet.
- **Konferencja Bezpieczeństwo Dzieci i Młodzieży w Internecie** – konferencja adresowana jest do przedstawicieli sektora edukacyjnego, organizacji pozarządowych, wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania oraz dostawców usług i treści internetowych. Celem jest przekazanie

uczestnikom wiedzy na temat zachowań najmłodszych w internecie, najnowszych zjawisk online, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo dzieci, działań edukacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców oraz przedstawienie możliwości reagowania na niepokojące zjawiska w sieci.

- **Seminaria eksperckie** – seminaria dedykowane jednemu zagadnieniu np.: cyberprzemocy i roli świadka, prywatności, zagrożeniom związanym z publikacją materiałów przez rodziców.
- **KoMIn – Kongres Młodych Internautów** – Spotkania dedykowane młodzieży gimnazjalnej z różnych szkół w Polsce, którego celem jest stworzenie metod komunikacji pomiędzy młodzieżą, pedagogami i profesjonalistami. Podczas Kongresu powstają oraz są weryfikowane przygotowywane materiały edukacyjne.
- **Zostań znajomym swojego dziecka** – filmy oraz broszura informacyjna adresowana do rodziców i opiekunów, aby zachęcić ich do aktywnego uczestniczenia w internetowym życiu dzieci.

KURSOR

Inicjatywa NASK, której celem jest podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii i multimediów w dydaktyce, rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także budowania świadomości o zagrożeniach internetowych.

Zagrożenia w Sieci

Profilaktyka, reagowanie – projekt Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego oraz Małopolskiej Komendy Wojewódzkiej Policji – miał na celu przygotowanie policjantów do pracy z uczniami szkół podstawowych, rodzicami i nauczycielami o sposobach korzystania z nowych technologii oraz reagowania w przypadku zagrożeń.

Przygody Plika i Foldera w sieci

Projekt edukacyjny propagujący zasady bezpieczeństwa w sieci, skierowany do uczniów szkół podstawowych, składający się z krótkich filmów, scenariuszy zajęć, audiobooka oraz zeszytu ćwiczeń.

Reagując na zapotrzebowanie różnych grup odbiorców specjaliści z Dyżurnet.pl przygotowują także materiały informacyjne i edukacyjne np. filmy, gry. Najważniejszym jest **Raport roczny z działalności zespołu**, który ukazuje się na początku każdego roku. Oprócz danych statystycznych dotyczących zgłoszeń oraz opisu nowych trendów i zjawisk w sieci, prezentowane są działania podejmowane przez specjalistów Dyżurnet.pl.

Warsztaty przygotowywane z myślą o uczniach szkół podstawowych i gimnazjalnych poświęcone są przede wszystkim zjawisku cyberprzemocy, sposobach reagowania w przypadkach zagrożenia, czy kształtowaniu pozytywnego wizerunku online.

Specjaliści Dyżurnet.pl przygotowują i prowadzą **warsztaty i szkolenia** skierowane do różnych grup odbiorców. Najważniejszą z nich są organy ścigania oraz przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, które uczestniczą w wymianie informacji na temat cyberprzestępczości oraz wykorzystywania seksualnego dzieci i pornografii dziecięcej. Od początku swojej działalności specjaliści z zespołu organizowali lokalne oraz krajowe konferencje i szkolenia oraz uczestniczyli w warsztatach w szkołach policyjnych w Legionowie oraz w Szczytnie.

Zespół Dyżurnet.pl wspierają swoimi działaniami również **środowisko biznesowe**, współpracując z administratorami i właścicielami polskich serwisów internetowych.

Budowanie bezpiecznego internetu nie jest możliwe bez **współpracy międzynarodowej**. W ramach Stowarzyszenia INHOPE opracowywane są dobre praktyki. Dyżurnet.pl brał udział w praktykach międzynarodowych, goszcząc przedstawicieli z różnych instytucji międzynarodowych oraz zespołów reagujących z Irlandii, Wielkiej Brytanii oraz wizytując organizacje w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i USA.

PODSUMOWANIE

34

NASK od wielu lat działa na rzecz bezpieczeństwa użytkowników internetu. Utworzenie Zespołu Dyżurnet.pl było reakcją na pojawienie się nowych zjawisk zagrażających bezpieczeństwu dzieci i młodzieży w internecie. W 2005 r. NASK był prekursorem działań podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w sieci, dzisiaj zagadnienia związane z bezpieczeństwem internetowym są tematem podejmowanym przez wiele instytucji oraz realizowane podczas zajęć szkolnych.

Zadania realizowane przez zespół Dyżurnet.pl – analiza zgłoszeń oraz działania edukacyjne i popularyzatorskie, podnoszą poziom bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w internecie. Jednak tylko wspólne inicjatywy osób prywatnych i instytucji pomagają w tworzeniu bezpiecznego internetu.

Razem tworzymy bezpieczny internet!

NASK

Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa jest instytutem badawczym podległym Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Celem badań naukowych prowadzonych w NASK jest opracowywanie rozwiązań zwiększających efektywność, niezawodność i bezpieczeństwo sieci teleinformatycznych oraz innych złożonych systemów sieciowych. Istotne miejsce zajmują badania dotyczące biometrycznych metod weryfikacji tożsamości. Kluczowym polem aktywności NASK są działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa Internetu. Reagowaniem na zdarzenia naruszające bezpieczeństwo sieci zajmuje się zespół CERT Polska (Computer Emergency Response Team), natomiast zespół Dyżurnet.pl przyjmuje zgłoszenia dotyczące nielegalnych treści w Internecie, przede wszystkim związane z materiałami przedstawiającymi seksualne wykorzystywanie dzieci. Ważną rolę pełni działalność edukacyjna i popularyzacja idei społeczeństwa informacyjnego.

Jako operator telekomunikacyjny NASK oferuje innowacyjne rozwiązania teleinformatyczne dla klientów finansowych, biznesowych, administracji i nauki (m.in. ARAKIS – system wczesnego ostrzegania o zagrożeniach w sieci).

NASK oferuje innowacyjne rozwiązania teleinformatyczne dla klientów biznesowych, administracji i nauki. NASK prowadzi także rejestr narodowej domeny .PL.

Więcej: www.nask.pl

NASK AKADEMIA

Akademia NASK jest działem NASK, który odpowiada za tworzenie i prowadzenie działalności szkoleniowej, edukacyjnej oraz popularyzatorskiej. Do głównych zadań Akademii należy tworzenie programów oraz realizacja szkoleń i kursów bazujących na wiedzy eksperckiej pracowników instytutu, jak również działania non-profit w zakresie edukacji i popularyzacji idei bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie. Akademia NASK realizuje wiele projektów o charakterze edukacyjnym skierowanych zarówno do najmłodszych użytkowników Internetu, jak i przedstawicieli różnych grup zawodowych – między innymi Safer Internet (projekt europejski realizowany wspólnie z Fundacją Dzieci Niczyje), „Senior dla seniora” (wspólnie z Orange), akcja społeczna i konkurs „Tworzymy bezpieczny Internet”, „Bądźmy Bezpieczni w Internecie”, projekt Cursor (wspólnie z Fundacją Nauka i Wiedza) „Przygody Plika i Foldera”, „Akademia Bezpiecznego Internetu – równe szanse na rynku pracy” (wspólnie z Warszawską Wyższą Szkołą Informatyki) oraz projekt „Podaj Dalej – Senior dla Kultury”. W ramach działu funkcjonuje zespół Dyżurnet.pl.

Więcej: www.akademia.nask.pl

Raport Dyżurnet.pl

Adres:

NASK

ul. Wąwozowa 18

02-796 Warszawa

tel. +48 22 380 82 00

e-mail: dyzurnet@dyzurnet.pl

Opracowanie i redakcja:

Zespół Dyżurnet.pl

Projekt graficzny i skład:

Anna Nykiel

www.dyzurnet.pl

tel. 0 801 615 005

email: dyzurnet@dyzurnet.pl